

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LAISVĖS ATĖMIMO VIETŲ MODERNIZAVIMO STRATEGIJOS IR JOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ 2009–2017 METŲ PLANO PATVIRTINIMO

2009 m. rugsėjo 30 d. Nr. 1248
Vilnius

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008–2012 metų programos įgyvendinimo priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 25 d. nutarimu Nr. 189 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008–2012 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 33-1268), 3 lentelės 224 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a** :

1. Patvirtinti pridedamus:

1.1. Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategiją (toliau – Strategija);

1.2. Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategijos įgyvendinimo priemonių 2009–2017 metų planą (toliau – Planas).

2. Paveisti Teisingumo ministerijai koordinuoti ir kontroliuoti Strategijos ir Plano įgyvendinimą ir kasmet nustatyta tvarka teikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei praėjusių metų Plano įgyvendinimo ataskaitas.

3. Pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. kovo 26 d. nutarimą Nr. 288 „Dėl Kalėjimų departamentui prie Teisingumo ministerijos pavaldžių įstaigų plėtros strategijos ir jos įgyvendinimo priemonių 2008–2033 metų plano patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 40-1469).

Ministras Pirmininkas

Andrius Kubilius

Teisingumo ministras

Remigijus Šimašius

LAISVĖS ATĖMIMO VIETŲ MODERNIZAVIMO STRATEGIJA

I. STRATEGIJOS SANTRAUKA

I. VALDYMO SRITIES PLĖTROS STRATEGINIS TIKSLAS

Užtikrinti Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – Kalėjimų departamentas) pavaldžių laisvės atėmimo vietų saugią ir ekonomišką veiklą, suimtiesiems ir nuteistiesiems teisės aktų nustatytas laikymo, o personalui – darbo sąlygas.

Strateginio tikslo įgyvendinimo vertinimo kriterijai (efekto kriterijai).

1. Modernių laisvės atėmimo vietų skaičius:

dabartinė reikšmė (2009 metai) – 1;

siektina reikšmė (2017 metai) – 6.

2. Gyvenamųjų patalpų plotas, tenkantis vienam asmeniui laisvės atėmimo vietoje:

dabartinė reikšmė (2009 metai) – 3,65 kv. metro;

siektina reikšmė (2017 metai) – 5 kv. metrai.

3. Laisvės atėmimo vietoje laikomo vieno asmens vienos dienos išlaikymo lėšos (2009 metų kainomis):

dabartinė reikšmė (numatomose perkelti laisvės atėmimo vietose) – 55,7 lito;

siektina reikšmė (naujose laisvės atėmimo vietose) – 40 litų.

II. VALDYMO SRITIES PLĖTROS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR TIKSLŲ ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI (REZULTATO KRITERIJAI)

1 tikslas

Per trumpiausią laiką ir su kuo mažesnėmis išlaidomis modernizuoti laisvės atėmimo vietas

Rezultato kriterijai

Tardymo izoliatorių vietų užėmimas:

dabartinė reikšmė (2009 metai) – 121 procentas;

siektina reikšmė (2015 metai) – 97 procentai.

Laisvės atėmimo vietų ligoninės vietų užėmimas:

dabartinė reikšmė (2009 metai) – 128 procentai;

siektina reikšmė (2014 metai) – 97 procentai.

Gyvenamųjų patalpų plotas, tenkantis vienam asmeniui:

dabartinė reikšmė (2009 metai) – 3,65 kv. metro;

siektina reikšmė (2017 metai) – 5 kv. metrai.

Vidutinis per vienus metus laisvės atėmimo vietose

įrengiamų modernių nuteistųjų (suimtųjų) laikymo vietų skaičius:

dabartinė reikšmė (2000–2008 metai) – 30 vietų;

siektina reikšmė (2010–2017 metai) – 477 vietos.

<p>Uždaviniai:</p> <p>1. Padidinti suimtųjų laikymo vietų skaičių tardymo izoliatoriuose ir išspręsti tardymo izoliatorių perpildymo problemą.</p> <p>2. Sudaryti saugias ir nacionalinių teisės aktų bei tarptautinių rekomendacijų reikalavimus atitinkančias kardomosios priemonės – suėmimo vykdymo ir laisvės atėmimo – bausmės atlikimo sąlygas.</p>	
<p>2 tikslas</p> <p>Mažinti laisvės atėmimo vietų veiklos išlaidas nepažeidžiant visuomenės saugumo</p>	<p>Rezultato kriterijai</p> <p>Laisvės atėmimo vietų kamerose apgyvendintų asmenų skaičius:</p> <p>dabartinė reikšmė (2009 metai) – 1 920 asmenų (23 procentai);</p> <p>siektina reikšmė (2017 metai) – 4 500 asmenų (54 procentai).</p> <p>Laisvės atėmimo vietose laikomo vieno asmens vienos dienos išlaikymo lėšos (2009 metų kainomis):</p> <p>dabartinė reikšmė (numatomose perkelti laisvės atėmimo vietose) – 55,7 lito;</p> <p>siektina reikšmė (naujose laisvės atėmimo vietose) – 40 litų.</p> <p>Nuteistųjų (suimtųjų) konvojavimo išlaidos per vienus metus (2009 metų kainomis):</p> <p>dabartinė reikšmė (2009 metai) – 10 mln. litų;</p> <p>siektina reikšmė (2017 metai) – 9 mln. 163 tūkst. litų.</p> <p>Laisvės atėmimo vietų fizinės apsaugos postų, pakeistų moderniomis techninėmis apsaugos priemonėmis, dalis:</p> <p>dabartinė reikšmė (2009 metai) – 5,7 procento;</p> <p>siektina reikšmė (2017 metai) – ne mažiau kaip 70 procentų.</p>
<p>Uždaviniai:</p> <p>1. Nuosekliai pereiti nuo nuteistųjų apgyvendinimo bendrabučio tipo patalpose prie apgyvendinimo kamerose.</p> <p>2. Racionaliau išdėstyti laisvės atėmimo vietas pagal suimtųjų ir nuteistųjų gyvenamąją vietą, teisėsaugos institucijų ir teismų teritorinį išsidėstymą.</p> <p>3. Diegti modernias laisvės atėmimo vietų apsaugos sistemas.</p>	

II. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šios strategijos paskirtis – nustatyti laisvės atėmimo vietų modernizavimo prioritetus, tikslus ir uždavinius, padėsiančius siekti, kad jos būtų modernizuotos per trumpiausią laiką, su kuo mažesnėmis išlaidomis, atitiktų Lietuvos higienos normų ir kitų

teisės aktų reikalavimus ir būtų užtikrintas veiksmingas laisvės atėmimo vietoms nustatytų uždavinių įgyvendinimas.

2. Strategija parengta vadovaujantis:

2.1. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija (Žin., 1995, Nr. 40-987; 2000, Nr. 96-3016), Europos konvencija prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą (Žin., 1998, Nr. 86-2393), Tipinėmis minimaliomis elgesio su kaliniais taisyklėmis, priimtomis Pirmojo Jungtinių Tautų kongreso 1955 m. rugpjūčio 30 d., Europos Tarybos Ministrų komiteto 2006 m. sausio 11 d. rekomendacija Nr. R(2006)2 „Dėl Europos kalėjimų taisyklių“ (toliau – Europos kalėjimų taisyklės);

2.2. Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymu (Žin., 2008, Nr. 81-3172), Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksu (Žin., 2002, Nr. 73-3084), Įkalinimo įstaigų renovavimo ir įkalinimo sąlygų humanizavimo 2004–2009 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 24 d. nutarimu Nr. 619 (Žin., 2004, Nr. 85-3081), Penkioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. XI-52 (Žin., 2008, Nr. 146-5870), ketvirtosios dalies 123 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008–2012 metų programos įgyvendinimo priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 25 d. nutarimu Nr. 189 (Žin., 2009, Nr. 33-1268), 3 lentelės 224 punktu, Lietuvos higienos norma HN 76:1999 „Laisvės atėmimo ir kardomojo kalinimo įstaigos. Įrengimas, eksploatavimo tvarka, sveikatos priežiūra“, patvirtinta sveikatos apsaugos ministro 1999 m. spalio 22 d. įsakymu Nr. 461 (Žin., 1999, Nr. 90-2668).

III. DABARTINĖS LAISVĖS ATĖMIMO VIETŲ BŪKLĖS ANALIZĖ

3. Laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų skaičius Lietuvoje pradėjo didėti. Vien per 2009 metus laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų skaičius padidėjo nuo 8 000 (2009 m. sausio 1 d.) iki 8 389 (2009 m. rugpjūčio 1 d.), arba 4,9 procento.

4. Tardymo izoliatoriai ir Laisvės atėmimo vietų ligoninė perpildyti. Šių įstaigų vietų vidutinis užėmimas 2009 m.:

Lukiškių tardymo izoliatoriaus – 109 procentai;

Kauno tardymo izoliatoriaus – 144 procentai;

Šiaulių tardymo izoliatoriaus – 134 procentai;

Laisvės atėmimo vietų ligoninės – 128 procentai.

5. Tardymo izoliatoriai perpildyti, o pataisos namuose nuteistieji apgyvendinti bendrabučio tipo gyvenamosiose patalpose (kartais iki 20 žmonių vienoje patalpoje). Tai lemia nesaugias nuteistųjų (suimtųjų) laikymo bei personalo darbo sąlygas.

2008 metais laisvės atėmimo vietose pradėti 39 ikiteisminiai tyrimai dėl nuteistųjų (suimtųjų), tarpusavio konfliktuose padarytų sveikatos sutrikdymų, iš jų 3 – dėl sunkių sveikatos sutrikdymų. Atitinkamai per 2009 metų 7 mėnesius: 23 ir 1. 2009 metais per nuteistųjų (suimtųjų) tarpusavio konfliktus nužudyti 2 žmonės.

Dėl fizinio pasipriešinimo pareigūnams 2008 metais pradėti 9, o per 2009 metų 7 mėnesius – 2 ikiteisminiai tyrimai.

6. Pagal įkalinimo įstaigų renovavimo ir įkalinimo sąlygų humanizavimo 2004–2009 metų programą 2004 metais pradėtas įgyvendinti Laisvės atėmimo vietų ligoninės iškėlimo projektas. Tačiau brango statybos, be to, įskaičiavus reikiamos medicinos įrangos įsigijimo ir montavimo išlaidas, projekto sąmatinė vertė padidėjo iki 35 mln. 470 tūkst. litų. Dėl lėšų stokos darbai užtruko.

7. Laisvės atėmimo vietos neturi modernių techninių apsaugos priemonių. Dauguma laisvės atėmimo vietų (Lukiškių tardymo izoliatorius-kalėjimas, Šiaulių tardymo izoliatorius, Panevėžio pataisos namai, Marijampolės pataisos namai, Vilniaus 1-ieji pataisos namai) yra miestų centrinėse dalyse arba netoli miestų centrų tankiai apgyvendintuose rajonuose. Pataisos namuose nuteistieji apgyvendinti ne kameroje, o bendrabučio tipo patalpose, todėl sudėtinga užtikrinti, kad nuteistieji (suimtieji) būtų patikimai izoliuoti, nekeltų pavojaus visuomenei, laisvės atėmimo vietų personalui ir būtų apsaugoti patys nuteistieji (suimtieji). Kai kuriose laisvės atėmimo vietose iš esmės neįmanoma fizinės apsaugos pakeisti moderniomis techninėmis apsaugos priemonėmis.

8. Marijampolės pataisos namų pastatai ir statiniai statyti daugiau kaip prieš 50 metų, per visą eksploatavimo laikotarpį jie nebuvo renovuojami. Preliminariai pastatų ir statinių renovavimas kainuotų 89 mln. 759 tūkst. litų. Kitų artimiausių laisvės atėmimo vietų rekonstrukcijai reikia gerokai mažiau lėšų: Alytaus pataisos namų – apie 37 mln. litų, Kybartų pataisos namų – 6 mln. litų, Pravieniškių 1-ųjų pataisos namų – 22 mln. litų, Pravieniškių 2-ųjų pataisos namų – 27 mln. litų, Pravieniškių 3-ųjų pataisos namų – 22,5 mln. litų.

Pietinėje ir vidurio Lietuvos dalyje nedideliais atstumais išsidėsčiusios 7 laisvės atėmimo vietos: Alytaus, Kybartų, Marijampolės ir ketveri Pravieniškių pataisos namai. Vakarinėje Lietuvos dalyje nėra nė vieno pataisos namų. Nuteistiesiems konvojuoti iš vakarinės Lietuvos dalies į pietinę ir vidurio Lietuvos dalyse esančias laisvės atėmimo vietas per metus išleidžiama 837 tūkst. litų. Todėl Klaipėdoje ir Šiauliuose tikslinga pastatyti tardymo izoliatorius ir pataisos namus. Šiuose miestuose pastačius laisvės atėmimo vietų statinius, Marijampolės pataisos namus, kuriems reikia daugiausia investicijų renovacijai, būtų tikslinga uždaryti, o nuteistuosius perkelti į naujas laisvės atėmimo vietas.

9. Kai kurių laisvės atėmimo vietų (Alytaus pataisos namų, Pravieniškių 1-ųjų pataisos namų, Pravieniškių 2-ųjų pataisos namų-atvirosios kolonijos, Pravieniškių 3-ųjų pataisos namų, Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriaus-pataisos namų) statiniai statyti sovietmečiu, taigi dalis jų pripažinti avariniais, jie neatitinka šiuolaikinių statybos techninių ir higienos normų reikalavimų. Kad laisvės atėmimo vietų statiniai atitiktų šiuolaikinius reikalavimus, juos būtina kompleksiskai pertvarkyti.

10. Numatomas lėšų poreikis Strategijoje numatytoms priemonėms įgyvendinti (naujų laisvės atėmimo vietų statinių statybai ir veikiančių laisvės atėmimo vietų renovavimui) – 602 mln. 852 tūkst. litų. Pardavus netinkamą eksploatuoti ar per brangų renovuoti laisvės atėmimo vietų valdomą nekilnojamąjį turtą, galima gauti apie 278 mln. litų. Atsižvelgiant į

užsienio šalių patirtį, renovuojant laisvės atėmimo vietas, taip pat galėtų būti panaudotos privačių subjektų investicijos.

11. Užsienio valstybėse vis labiau rūpinamasi asmenų, atliekančių laisvės atėmimo bausmę, priežiūra pagal saugumo ir drausmės reikalavimus, laisvės atėmimo vietose sudaromos sąlygos, nežeminančios žmogaus orumo ir kuo artimesnės teigiamiems gyvenimo visuomenėje aspektams. Daugumoje Europos valstybių laisvės atėmimo vietose nuteistieji (suimtieji) apgyvendinami kameroje po vieną ar kelis. Tai maksimaliai užtikrina jų ir laisvės atėmimo vietų personalo saugumą. Laisvės atėmimo vietų personalui sudarytos tokios darbo sąlygos, kurios atitinka nuteistųjų (suimtųjų) priežiūros reikalavimus.

12. Užsienio valstybėse laisvės atėmimo vietų statiniai statomi ir rekonstruojami taip:

12.1. Estijoje nuosekliai pereinama nuo nuteistųjų apgyvendinimo bendrabučių tipo patalpose prie apgyvendinimo kameroje (kamerų sistemos). Laisvės atėmimo vietos išskeldinamos iš senų (istorinių) pastatų. 2002 metais uždarytas centrinis kalėjimas, įsikūręs buvusiose kareivinėse. 2002 metų pabaigoje atidarytas naujas 1 000 vietų Tartu kalėjimas. Tai uždarojo tipo kalėjimas, kuriame laikomi ir suimtieji, ir nuteistieji. 2008 metais atidarytas 1 200 vietų uždarojo tipo Viru kalėjimas.

12.2. Rygos (Latvija) centriniam kalėjime veikusi Laisvės atėmimo vietų ligoninė iškelta į Uolainės miestelyje (15 kilometrų nuo Rygos) pastatytas 200 vietų patalpas. Įstaiga atidaryta 2007 m. liepos 30 dieną.

12.3. Suomijoje 2000 metais priimtas sprendimas sujungti į vieną įstaigą Turku tardymo izoliatorių ir Turku kalėjimą ir sujungtas įstaigas perkelti į naujus pastatus.

IV. STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ (SSGG) ANALIZĖ

13. Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (SSGG) analizės objektas – veiksniai ir procesai, lemiantys bausmių vykdymo sistemą Lietuvoje. Įstatymų bazės, bausmių vykdymo sistemos materialinės bazės, laisvės atėmimo vietų buvimo vietų ir veiklos ekonomiško, šių įstaigų ir visuomenės saugumo, žmogiškųjų išteklių stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizės rezultatai – pagrindas kurti Strategijos viziją, numatyti uždavinius ir įgyvendinimo priemones.

14. Stiprybė:

Lietuvos Respublikos įstatymai, reglamentuojantys kardamosios priemonės – suėmimo ir bausmių vykdymą, iš esmės atitinka Jungtinių Tautų ir Europos Tarybos rekomendacijų nuostatas.

15. Silpnybės:

15.1. tardymo izoliatoriai ir Laisvės atėmimo vietų ligoninė perpildyti;

15.2. dalis laisvės atėmimo vietų statinių susidėvėję, pripažinti avariniais; šiuos statinius eksploatuoti brangu, asmenų laikymo sąlygos juose neatitinka nei Lietuvos Respublikos, nei tarptautinių teisės aktų reikalavimų ir rekomendacijų.

Šiuo metu Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo veiklai per metus skiriama 19 mln. 695 tūkst. litų, Vilniaus 1-ųjų pataisos namų – 4 mln. 667 tūkst. litų, Vilniaus 2-ųjų pataisos namų – 13 mln. 589 tūkst. litų, Marijampolės pataisos namų – 17 mln. 94 tūkst. litų, Šiaulių tardymo izoliatoriaus – 11 mln. 470 tūkst. litų, Panevėžio pataisos namų – 7 mln. 290 tūkst. litų. Bendros nurodytų įstaigų veiklos išlaidos – 73 mln. 805 tūkst. litų per metus.

Norint užtikrinti teisės aktų nustatytas nuteistųjų (suimtųjų) laikymo ir personalo darbo sąlygas, nurodytus laisvės atėmimo vietų statinius būtina rekonstruoti. Preliminariai skaičiuojant, tam prireiktų 242 mln. 466 tūkst. litų.

Vakarinėje Lietuvos dalyje nėra nei tardymo izoliatoriaus (išskyrus tardymo izoliatorių Šiauliuose), nei pataisos namų. Šiaulių tardymo izoliatorius perpildytas, todėl dalis suimtųjų, dėl kurių ikiteisminiai tyrimai vykdomi vakarų Lietuvos gyvenamosiose vietovėse, laikomi Kauno tardymo izoliatoriuje arba Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime. Todėl reikia skirti papildomų valstybės biudžeto išlaidų nuteistiesiems (suimtiesiems) konvojuoti iš Vilniaus, Kauno, Šiaulių į vakarinę Lietuvos dalį. Šio konvojavimo metinės išlaidos – 837 tūkst. litų. Tik konvojavimo iš Šiaulių į Klaipėdą ir atgal metinės išlaidos – 365 tūkst. litų;

15.3. laisvės atėmimo vietos neturi modernių techninių apsaugos priemonių.

16. Galimybės:

16.1. privataus subjekto investicijų laisvės atėmimo vietų materialinei bazei modernizuoti pritraukimas;

16.2. preliminariai apskaičiuota, kad pardavus laisvės atėmimo vietų nekilnojamąjį turtą bus gauta apie pusę Strategijai įgyvendinti reikalingų lėšų;

16.3. saugus ir ekonomišką naujai pastatytų laisvės atėmimo vietų išlaikymas ir valdymas.

Vilniaus tardymo izoliatoriaus-pataisos namų veiklai per metus reikėtų apie 26 mln. 500 tūkst. litų, Šiaulių tardymo izoliatoriaus-pataisos namų – apie 13 mln. litų, Klaipėdos tardymo izoliatoriaus-pataisos namų – apie 11 mln. litų, Panevėžio tardymo izoliatoriaus-pataisos namų – apie 5 mln. 500 tūkst. litų, Pravieniškių kalėjimo – apie 5 mln. 500 tūkst. litų. Bendros šių laisvės atėmimo vietų veiklos išlaidos – apie 61 mln. 500 tūkst. litų per metus.

Palyginti su Strategijos 15.2 punkte nurodytų dabar veikiančių laisvės atėmimo vietų veiklos išlaidomis (73 mln. 805 tūkst. litų), prognozuojama 12 mln. 305 tūkst. metinė ekonomija: dėl 229 pareigybių panaikinimo – 9 mln. 618 tūkst. litų, dėl eksploatacijos išlaidų sumažinimo – 2 mln. 687 tūkst. litų. Per 25 metus veiklos išlaidų ekonomija sudarytų 307 mln. 625 tūkst. litų, o konvojavimo išlaidų – 20 mln. 925 tūkst. litų. Pastačius naujus statinius, nereikės investicijų būtinam dabartinių laisvės atėmimo vietų statinių rekonstravimui ir per 25 metus tai sudarys galimybę skirti 242 mln. 466 tūkst. litų mažesnes investicijas;

16.4. galimybė, kad naujų laisvės atėmimo vietų statinių statybai investuotos lėšos atsipirks.

Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių, Vilniaus tardymo izoliatorių-pataisos namų ir Pravieniškių kalėjimo statyba preliminariai kainuos 428 mln. 900 tūkst. litų.

Numatoma, kad pardavus uždaromų laisvės atėmimo vietų nekilnojamąjį turtą, būtų gauta 278 mln. litų.

Bendras papildomų investicijų poreikis sudarys 150 mln. 900 tūkst. litų.

Prognozuojamos veiklos išlaidos per 25 metus sumažėtų 240 mln. 450 tūkst. litų, konvojavimo išlaidos – 20 mln. 925 tūkst. litų.

Iš viso per 25 metus veiklos aptarnavimo išlaidos ir investicijų poreikis bus sumažintas 541 mln. 391 tūkst. litų ir duos vidutinį metinį efektą – 21 mln. 656 tūkst. litų;

16.5. Strategijoje numatytų naujai pastatytų ir atnaujintų laisvės atėmimo vietų statinių investicijos, skaičiuojant lėšas, gautas už parduotą nekilnojamąjį turtą, atsipirks per 15 metų.

17. Grėsmės:

17.1. dėl to, kad kai kurios laisvės atėmimo vietos perpildytos, neužtikrinus Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytų ir Europos kalėjimų taisyklėse rekomenduojamų nuteistųjų (suimtųjų) laikymo sąlygų, galimos atitinkamos Europos Žmogaus Teisių Teismo sankcijos Lietuvos Respublikai;

17.2. neatnaujinus laisvės atėmimo vietų materialinės bazės, valstybė nesugebės skirti pakankamai lėšų neekonomiškoms laisvės atėmimo vietoms išlaikyti ir valdyti;

17.3. įgyvendinus Strategijoje numatytas priemones ir padidinus vietų skaičių tardymo izoliatoriuose nuo 1 334 (2009 m.) iki 2 107 (2017 m.), Laisvės atėmimo vietų ligoninėje nuo 119 (2009 m.) iki 195 (2017 m.) ir kalėjime nuo 243 (2009 m.) iki 320 (2017 m.), pasikeitus kriminogeninei situacijai ar (ir) baudžiamajai politikai valstybėje, galimas nuteistųjų (suimtųjų) laikymo vietų laisvės atėmimo vietose perteklius;

17.4. dėl finansinių išteklių stokos, nereikalingo nekilnojamojo turto realizavimo trukmės pailgėjimo, teritorijų planavimo problemų ar kitų nenumatytų priežasčių galimas Strategijoje numatytų priemonių įgyvendinimo terminų nukėlimas.

V. LAISVĖS ATĖMIMO VIETŲ MODERNIZAVIMO VIZIJA, STRATEGINIS TIKSLAS, TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

18. Atsižvelgiant į laisvės atėmimo vietų materialinės bazės būklės, stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizę, Strategijoje remiamasi tokia vizija: „Saugios ir ekonomiškos laisvės atėmimo vietos, kuriose laikomiems asmenims sudarytos žmogaus orumo nežeminančios ir kuo artimesnės teigiamiems gyvenimo visuomenėje aspektams sąlygos, prisidedančios prie visuomenės saugumo stiprinimo“.

19. Strategijos strateginis tikslas – užtikrinti saugią ir ekonomišką laisvės atėmimo vietų veiklą, nuteistiesiems (suimtiesiems) teisės aktų nustatytas laikymo, o personalui – darbo sąlygas.

20. Pirmasis tikslas – per trumpiausią laiką ir su kuo mažesnėmis išlaidomis modernizuoti laisvės atėmimo vietas.

21. Pirmojo tikslo uždaviniai:

21.1. padidinti suimtųjų laikymo vietų skaičių tardymo izoliatoriuose ir išspręsti tardymo izoliatorių perpildymo problemą;

21.2. sudaryti saugias ir nacionalinių teisės aktų bei tarptautinių rekomendacijų reikalavimus atitinkančias kardomosios priemonės – suėmimo vykdymo ir laisvės atėmimo bausmės atlikimo sąlygas.

22. Antrasis tikslas – mažinti laisvės atėmimo vietų valdymo išlaidas nepažeidžiant visuomenės saugumo.

23. Antrojo tikslo uždaviniai:

23.1. nuosekliai pereiti nuo nuteistųjų apgyvendinimo bendrabučio tipo patalpose prie apgyvendinimo kamerose, tai užtikrintų didesnę saugumą panaudojant mažiau personalo;

23.2. racionaliau išdėstyti laisvės atėmimo vietas pagal nuteistųjų (suimtųjų) gyvenamąją vietą, teisėsaugos institucijų ir teismų teritorinį išsidėstymą;

23.3. diegti modernias laisvės atėmimo vietų apsaugos sistemas.

VI. SIEKIAMŲ REZULTATŲ (VERTINIMO KRITERIJAI)

24. Įgyvendinus Strategiją:

24.1. bus išspręsta tardymo izoliatorių perpildymo problema;

24.2. laisvės atėmimo vietos bus racionaliai išdėstytos pagal nuteistųjų (suimtųjų) gyvenamąją vietą, teisėsaugos institucijų ir apygardos teismų veiklos teritorijas, tai leis sumažinti konvojavimo išlaidas;

24.3. laisvės atėmimo vietose bus užtikrinamos Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytos ir Europos kalėjimų taisyklėse rekomenduojamos nuteistųjų (suimtųjų) laikymo sąlygos;

24.4. bus išspręsta laisvės atėmimo vietų saugumo problema, stiprės visuomenės saugumas;

24.5. pagerės laisvės atėmimo vietų personalo darbo sąlygos;

24.6. atpigs naujų ir kompleksiškai rekonstruotų laisvės atėmimo vietų eksploatacija.

25. Strategijos įgyvendinimo veiksmingumas bus vertinamas pagal tokius kriterijus:

25.1. tardymo izoliatorių vietų užėmimas (procentais);

25.2. Laisvės atėmimo vietų ligoninės vietų užėmimas (procentais);

25.3. gyvenamųjų patalpų plotas, tenkantis vienam nuteistajam (suimtajam) ir ligoniui;

25.4. vidutinis per vienus metus laisvės atėmimo vietose įrengtų modernių nuteistųjų (suimtųjų) laikymo vietų skaičius;

25.5. laisvės atėmimo vietų kamerose apgyvendintų asmenų skaičius;

25.6. naujai pastatytose laisvės atėmimo vietų patalpose laikomo asmens vienos dienos išlaikymo lėšos;

25.7. nuteistųjų (suimtųjų) konvojavimo išlaidos per vienus metus;

25.8. laisvės atėmimo vietų fizinės apsaugos postų, pakeistų moderniomis techninėmis apsaugos priemonėmis, skaičius (procentais);

25.7. nusikalstamų veikų, padaromų laisvės atėmimo vietose, mažėjimas (procentais).

VII. STRATEGIJOS FINANSAVIMAS

26. Strategijai įgyvendinti iki 2017 metų reikia 602 mln. 852 tūkst. litų. Strategija įgyvendinama iš lėšų, gautų pardavus nekilnojamąjį turtą, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, skiriamų Kalėjimų departamentui, jam pavaldžioms įstaigoms išlaikyti ir numatytoms programoms įgyvendinti, privačių subjektų investicijų pagal viešos ir privačios partnerystės sutartis, taip pat gali būti naudojamos Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos.

27. Dalis lėšų Strategijai įgyvendinti bus gauta teisės aktų nustatyta tvarka pardavus Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo, Laisvės atėmimo vietų ligoninės, Šiaulių tardymo izoliatoriaus, Panevėžio pataisos namų, Marijampolės pataisos namų, Vilniaus 1-ųjų pataisos namų nekilnojamąjį turtą. Už parduotą nekilnojamąjį turtą numatoma gauti apie 278 mln. litų:

27.1. Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo ir Laisvės atėmimo vietų ligoninės (Vilnius, Lukiškių skg. 6) teritorijos plotas – 22 543 kv. metrai, bendras pastatų plotas – 18 756 kv. metrai. Šių įstaigų nekilnojamasis turtas įvertintas 118 mln. litų. Tikimasi šį turtą parduoti už ne mažesnę kainą.

27.2. Vilniaus 1-ųjų pataisos namų (Vilnius, Sniego g. 2) teritorijos plotas – 13 879 kv. metrai, bendras pastatų plotas – 2 650 kv. metrų. Įvertinus rinkos kainomis, šios įstaigos nekilnojamąjį turtą, preliminariais skaičiavimais, galima parduoti už 30 mln. litų.

27.3. Marijampolės pataisos namų (Marijampolė, Sporto g. 7) teritorijos plotas – 132 868 kv. metrai, bendras pastatų plotas – 17 074 kv. metrai. Įvertinus rinkos kainomis, šios įstaigos nekilnojamąjį turtą, preliminariais skaičiavimais, galima parduoti už 70 mln. litų.

27.4. Panevėžio pataisos namų (Panevėžys, P. Puzino g. 12) teritorijos plotas – 10 469 kv. metrai, bendras pastatų plotas – 3 831 kv. metras. Įvertinus rinkos kainomis, šios įstaigos nekilnojamąjį turtą, preliminariais skaičiavimais, galima parduoti už 30 mln. litų.

27.5. Šiaulių tardymo izoliatoriaus (Šiauliai, Trakų g. 10) teritorijos plotas – 11 705 kv. metrai, bendras pastatų plotas – 6 205 kv. metrai. Įvertinus rinkos kainomis, šios įstaigos nekilnojamąjį turtą, preliminariais skaičiavimais, galima parduoti už 30 mln. litų.

28. Strategijai finansuoti gali būti naudojamos ir kitos įstatymų nustatyta tvarka gautos lėšos.

**LAISVĖS ATĖMIMO VIETŲ MODERNIZAVIMO STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO
PRIEMONIŲ 2009–2017 METŲ PLANAS**

Priemonės	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)	Finansavimo šaltiniai	Atsakingi vykdytojai
1. Vilniuje, Rasų g. 6, nugriovus nenaudojamus Valstybės įmonės prie Pravieniškių 1-ųjų pataisos namų ir Vilniaus 2-ųjų pataisos namų patikėjimo teise valdomus valstybės pastatus ir statinius, pastatyti tarymo izoliatorių-pataisos namus (iš viso – 1 120 vietų) ir perkelti į juos Lukiškių tarymo izoliatorių ir Vilniaus 1-uosius pataisos namus	2015	103 200	Lėšos, gautos pardavus Kalėjų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – Kalėjų departamentas) pavaldžių įstaigų valdomą nekilnojamąjį turtą, ir privataus subjekto investicijos. Galimas ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto (toliau – valstybės biudžetas) lėšų panaudojimas	Kalėjų departamentas
2. Pastatyti Klaipėdoje tarymo izoliatorių-pataisos namus (iš viso – 800 vietų)	2015	103 000	Privataus subjekto investicijos. Galimas ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimas	Kalėjų departamentas
3. Pastatyti Panevėžyje, Mastrakio g. 6, tarymo izoliatorių-pataisos namus (iš viso 400 vietų), perkelti į juos Panevėžio pataisos namus ir dalį suimtųjų iš kitų tarymo izoliatorių	2017	56 000	Lėšos, gautos pardavus Kalėjų departamentui pavaldžių įstaigų valdomą nekilnojamąjį turtą, ir privataus subjekto investicijos. Galimas ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimas	Kalėjų departamentas
4. Pastatyti Šiaulių miesto pakraštyje tarymo izoliatorių-pataisos namus (iš viso – 1 180 vietų), perkelti į juos Šiaulių tarymo izoliatorių ir dalį Marijampolės pataisos namuose laikomų nuteistųjų	2015	148 700	Lėšos, gautos pardavus Kalėjų departamentui pavaldžių įstaigų valdomą nekilnojamąjį turtą, ir privataus subjekto investicijos. Galimas ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimas	Kalėjų departamentas
5. Perkelti Lukiškių kalėjų į Pravieniškių kalėjų	2014	17 982	Lėšos, gautos pardavus Kalėjų departamentui pavaldžių įstaigų valdomą nekilnojamąjį turtą ir	Kalėjų departamentas

Priemonės	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)	Finansavimo šaltiniai	Atsakingi vykdytojai
			privataus subjekto investicijos. Galimas ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimas	
6. Iškelti Laisvės atėmimo vietų ligojinę	2014	35 470	Lėšos, gautos pardavus Kalėjų departamentui pavaldžių įstaigų valdomą nekilnojamąjį turtą, privataus subjekto investicijos, valstybės biudžeto lėšos	Kalėjų departamentas
7. Baigti rekonstruoti Kybartų pataisos namų statinius	2015	6 000	Valstybės biudžeto lėšos. Galimos ir privataus subjekto investicijos	Kalėjų departamentas
8. Rekonstruoti Alytaus pataisos namų statinius	2016	37 000	Privataus subjekto investicijos. Galimas ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimas	Kalėjų departamentas
9. Rekonstruoti Pravieniškių 1-ųjų pataisos namų statinius	2016	22 000	Privataus subjekto investicijos. Galimas ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimas	Kalėjų departamentas
10. Rekonstruoti Pravieniškių 2-ųjų pataisos namų-atvirosios kolonijos statinius	2016	27 000	Privataus subjekto investicijos. Galimas ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimas	Kalėjų departamentas
11. Rekonstruoti Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriaus-pataisos namų statinius	2016	24 000	Privataus subjekto investicijos. Galimas ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimas	Kalėjų departamentas
12. Rekonstruoti Pravieniškių 3-ųjų pataisos namų statinius	2016	22 500	Privataus subjekto investicijos. Galimas ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimas	Kalėjų departamentas
13. Perkelti Marijampolės pataisos namuose laikomus nuteistuosius į Klaipėdos tardymo izoliatorių-pataisos namus ir Šiaulių tardymo izoliatorių-pataisos namus, Marijampolės pataisos namus uždaryti	2017			Kalėjų departamentas
	Iš viso	602 852		